

**Satversmes tiesa izbeidz tiesvedību lietā par kārtību,
kādā tiek atteikts izsniegt industriālās drošības sertifikātu**

Satversmes tiesa 2018. gada 23. maijā ir pieņēmusi lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-20-0103 “Par likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas sestā un astotā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un Ministru kabineta 2006. gada 23. maija noteikumu Nr. 412 “Industriālās drošības sertifikāta pieprasīšanas, izsniegšanas, uzskaites, izmantošanas, kategoriju maiņas vai anulēšanas kārtība” 12. punkta otrā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Apstrīdētās normas

Likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas sestais teikums: “Ģenerālprokurora lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams.”

Likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas astotais teikums: “Pretendentam paziņojums par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai par tā anulēšanu tiek nosūtīts, neizklāstot tajā atteikuma pamatojumu.”

Ministru kabineta 2006. gada 23. maija noteikumu Nr. 412 “Industriālās drošības sertifikāta pieprasīšanas, izsniegšanas, uzskaites, izmantošanas, kategoriju maiņas vai anulēšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 412) 12. punkta otrais teikums: “Ja ir pieņemts lēmums par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu, komersants atkārtoti pieteikumu industriālās drošības sertifikāta saņemšanai var iesniegt ne agrāk kā piecus gadus pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas.”

Augstāka juridiska spēka normas

Satversmes 92. pants: “Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc SIA “Skonto Būve”, SIA “GRIF 1” un SIA “GRF” pieteikuma, kurā norādīts, ka Satversmes aizsardzības birojs pieņēmis lēmumus, ar kuriem pieteikuma iesniedzējām atteikts izsniegt industriālās drošības sertifikātu (tas apliecina komersanta tiesības noteiktā komerciālās darbības jomā, pildot valsts pasūtījumu, lietojot valsts noslēpuma objektus), neizklāstot atteikuma pamatojumu. Pieteikuma iesniedzējas šos lēmumus pārsūdzēja ģenerālprokuroram, kurš tos atstāja spēkā. Ģenerālprokurora lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka liegums pārsūdzēt ģenerālprokurora lēmumu neatbilst Satversmes 92. pantā noteiktajām tiesībām uz taisnīgu tiesu. Pieteikuma iesniedzējām nepamatoti tiek ierobežotas tiesības tikt uzklautām un uzzināt atteikuma pamatojumu. Lēmums, ar kuru pieteikuma iesniedzējām atteikts izsniegt industriālās drošības sertifikātu, ierobežojot tām iespēju turpmāk piedalīties publiskos iepirkumos un īstenot tādus būvniecības projektus, kuru izpildē nepieciešams veikt darbu ar valsts noslēpuma objektiem. Šāds lēmums arī liedzot izpildīt līgumsaistības, kas izriet no jau iepriekš noslēgtiem būvdarbu līgumiem. Pieteikuma iesniedzējas uz atkārtotu industriālā sertifikāta saņemšanu varēsot pretendēt tikai pēc pieciem gadiem. Līdz ar to pieteikuma iesniedzējām tiek nesamērīgi ierobežotas Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par tiesvedības turpināšanu

Visupirms Satversmes tiesa atzina, ka lietā apstrīdēto likuma “Par valsts noslēpumu” normu spēka zaudēšana nākotnē¹ nevar tikt uzskatīta par pietiekamu pamatu tiesvedības

¹ Saeima ir grozījusi likumā “Par valsts noslēpumu” noteikto kārtību attiecībā uz atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai šā sertifikāta anulēšanu. Šie grozījumi stāsies spēkā 2018. gada 1. jūlijā.

izbeigšanai, jo tādējādi varētu palikt nenovērsts iespējamais pieteikuma iesniedzēju pamattiesību aizskārums. [14.]

Par pieteikuma iesniedzēju pamattiesību ierobežojuma neesību

Satversmes tiesa secināja, ka industriālās drošības sertifikāta saņemšana nav tāda prasība, kas komersantam būtu obligāti jāizpilda, lai tas varētu veikt komercdarbību paša izraudzītā jomā. Atteikums izsniegt industriālās drošības sertifikātu neierobežo komersanta tiesības veikt komercdarbību, un pēc šā atteikuma komersants ir tiesīgs turpināt savu komercdarbību izraudzītajā jomā. Industriālās drošības sertifikāta esība ir priekšrocība, kas komersantam, kurš jau veic noteikta veida komercdarbību, piemēram, nodarbojas ar būvniecību, paver iespēju piedalīties klasificētās iepirkumu procedūrās. [16.]

Tāpat tiesības saņemt industriālās drošības sertifikātu neietilpst tiesību uz īpašumu tvērumā, tāpēc apstrīdētās normas – likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas sestais un astotais teikums – neierobežo pieteikuma iesniedzējām Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā paredzētās pamattiesības un līdz ar to neattiecas uz tādām tiesībām un likumiskajām interesēm, kuru aizsardzība taisnīgā tiesā paredzēta Satversmes 92. pantā. [16.]

No minētā izriet, ka arī Noteikumu Nr. 412 12. punkta otrajā teikumā noteiktais aizliegums pretendēt uz industriālās drošības sertifikāta saņemšanu piecus gadus pēc tā izsniegšanas atteikuma neierobežo pieteikuma iesniedzēju pamattiesības, jo tiesības saņemt industriālās drošības sertifikātu neietilpst ar Satversmes 105. pantu aizsargāto tiesību uz īpašumu tvērumā. [18.]

Par tiesvedības izbeigšanu

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktu tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai, ja tiesvedības turpināšana lietā nav iespējama. Tā kā likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas sestais un astotais teikums neattiecas uz tādām tiesībām un likumiskajām interesēm, kuru aizsardzība taisnīgā tiesā paredzēta Satversmes 92. pantā, bet Noteikumu Nr. 412 12. punkta otrais teikums neierobežo pieteikuma iesniedzējām Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā paredzētās pamattiesības, tiesvedība lietā nav turpināma. [19.]

Nemot vērā minēto, Satversmes tiesa nolēma izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2017-20-0103 “Par likuma “Par valsts noslēpumu” 7. panta piektās daļas sestā un astotā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un Ministru kabineta 2006. gada 23. maija noteikumu Nr. 412 “Industriālās drošības sertifikāta pieprasīšanas, izsniegšanas, uzskaites, izmantošanas, kategoriju maiņas vai anulēšanas kārtība” 12. punkta otrā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Par veiktajiem grozījumiem likumā “Par valsts noslēpumu”

Vienlaikus Satversmes tiesa vērsa uzmanību uz to, ka pēc Grozījumu likumā “Par valsts noslēpumu” spēkā stāšanās 2018. gada 1. jūlijā lēmuma par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu pārsūdzības procesā personai būs paredzēta pieeja tiesai. Tā kā valsts ar likumu ir izveidojusi šādu procesuālo kārtību, tā ir kļuvusi par tiesību sistēmas sastāvdaļu un personai ir jābūt nodrošinātām tiesībām un procesuālajām garantijām, ko nosaka tiesības uz taisnīgu tiesu. [17.]

Satversmes tiesas lēmums nav pārsūdzams.

Lēmuma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2017/08/2017-20-0103_Lemums_izbeigsana.pdf#search=2017-20-0103

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830737, 26200580